

DOBROGEA JURNĂ

ABONAMENTE:

Pe un an 8 Lei
Pentru preoți și învățători 6 „
Anunțuri și Reclame după învoială.

Organ săptămânal al tinerimei Dobrogene

DIRECTOR ȘI PROPRIETAR

CONST. N. SARRY

Redacția și Administrația str. Dorebentilor 17

Regimul excepțional din Dobrogea

II

Dobrogea, anexată în România prin tratatul de la Berlin, a fost supusă unui regim special prin legea din 9 Martie 1880 pentru organizarea Dobrogei, modificată în parte prin legile din 31 Martie 1886 pentru organizarea judecătorească în Dobrogea. De oare-ce această parte a țării nu a fost cuprinsă în revizuirea Constituției din 1879 și că trebuiau definite drepturile locuitorilor ei, precum și organizate diferitele servicii de administrație în provincia anexată, această lege a fost o adevărată Constituție pentru provincia transdanubiană.

Art. 3 din această lege, care naturalizează în mod global pe locuitorii Dobrogei, prevede că o lege specială va determina condițiile cu care locuitorii din Dobrogea vor putea exercita drepturile lor politice și cumpăra imobile rurale în România proprie zisă, și că o altă lege va statua despre reprezentarea Dobrogei în Parlamentul român.

Locuitorii din Dobrogea, foști cetățeni otoman, sunt deci cetățeni români, dar ei nu pot exercita drepturile lor politice nici în restul țării și nu pot cumpăra imobile rurale de cât numai în Dobrogea.

Din discuțiunile urmate în Parlament cu ocazia votării acestei legi și din declarațiunile făcute de guvern, reiese că regimul excepțional era considerat ca provizoriu și că introducerea Constituțiunii în Dobrogea s'ar fi subordonat regulării proprietății rurale.

Prin diferitele colonizări și imigrări provocate pentru a acoperi golurile lăsate prin emigrarea musulmanilor, astăzi o bună parte din proprietatea privată se află în mâinile Românilor.

Dacă însă dezvoltarea economică a acestei provincii cere o modificare în legiuirea ce o circumste, nu este mai puțin adevărat, că o trecere subită de la regimul excepțional, sub care se află astăzi, la un regim parlamentar, ar putea provoca perturbări și de aceea un regim de tranziție se impune, cel puțin până la facerea unui recensământ serios al diferitelor populațiuni din Dobrogea, după originile lor, ceea ce nu s'a făcut pînă astăzi.

Legea din 1880 arată că o lege specială va determina condiții-

nile cu care locuitorii dobrogeni vor putea exercita drepturile lor politice în România. Constituțiunea din 1884, prin art. 133, dispune, că Constituțiunea va putea fi aplicată prin legi speciale și în Dobrogea și adăogăm — convingși că suntem în spiritul constituentei — în mod treptat.

În numărul precedent, după ce arătam, că atunci cînd se vorbește de acordarea de drepturi politice Dobrogenilor, ar trebui să se facă distincțiune între diferitele categorii de cetățeni aflați în această provincie, — categorii pe care le-am enumerat — promisesem pentru astăzi să ne oprim la piedicile ce s'ar opta la o dezlegare imediată și completă a chestiunii, care din ele pot fi luate din drum și care ar fi, pentru moment, soluțiunea necesară și echitabilă.

Vorbind de piedici, ar trebui să ne ocupăm mai întâi de cele de natură, ca să zicem așa, internă, cu toate că cel direct în cauză nu pot fi întru nimic vinovați de existența acestei stări neprietoare de lucruri.

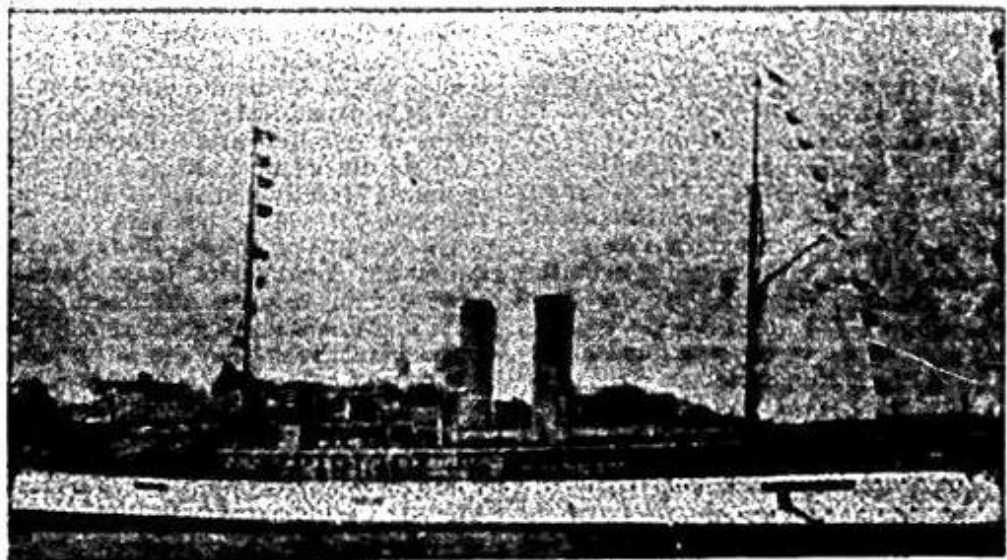
È adevărat, că populațiunea eterogenă din Dobrogea nu este încă, în cea mai mare parte, destul de românicizată, sau contopită, și aceasta se datorește lipsei de prevedere a guvernelor, care nu au știut să facă școli și să ia măsuri de constringere pentru obligarea noilor cetățeni de a-și trimite copiii exclusiv la școlile românești, punindu-le la îndămină un aparat de învățămînt bine constituit și numai în vederea unei naționalizări rapide.

În Dobrogea, mai mult ca ori unde, avem cel mai mare interes de a avea școli rurale, cât se poate mai multe; numai prin răspîndirea culturii românești vom putea obține o mai grabnică contopire a elementelor streine de origine, cu elementul românesc. Inițiativa privată a făcut foarte mult în această privință, mult mai mult de cât dincolo de Dunăre; nu putem cu toate acestea să pretindem ca ea să facă totul și Statul este dator să vină în ajutorul comunelor pentru completarea numărului legal de școli.

O pornire laudabilă și sistematică în această direcțiune am putut observa numai în timpul administrațiunii din 1902-1904.

În numărul viitor vom examina a doua din piedici.

Const. N. Sarry.

IMPARATUL TRAIAN

(Noul vapor al S. M. R.)

Abatoriul de la Anadolchioi

Sunt cite-va luni de zile, de cînd am dat alarma, că la marginea orașului nostru, în cătunul Anadolchioi, e pe cale de a se forma un focar de boală, care la un moment dat va amenința într'un mod serios sănătatea publică din ambele localități.

Prevederile noastre, din nenorocire, se realizează.

Am reprodus în numărul precedent o plîngere, adresată de obștia cătunului numit, Ministerului de Interne, din care s'a putut vedea atît grozăvia lucrului în sine, cît și mai ales situațiunea disperată în care se găsesc locuitorii de acolo.

„Această stare de lucruri, care primejduiește viața familiilor noastre, ne pune într'un mod foarte serios pe gînduri” — spun suplicanții în acea reclamațiune.

Pentru astăzi vom da un pasaj din procesul verbal, dresat de Medicul plășii Constanța, pe luna August, a. c., la 28 ale acelei luni.

„După cercetările ce am făcut personal în Canara, Palaz și aproape zilnic în Anadolchioi, am constatat că febra palustriă, care este în comună o boală endemică, s'a înmulțit în luna curentă; pentru combaterea acestei boale endemice am prescripș 200 pachete chinină și diferitele curățenii în contul comunei.

„În luna curentă August, am avut în această comună 7 nașcuți și 11 morți”.

A comenta aceste constatări și date oficiale ar fi să le micșorăm efectul.

Harul Săptămînoî

Un cetățean, văzînd că d. Bănescu își mută reședința în vechiul local al pompieriei, făcea următoarea reflecție:

— Era natural ca această șleahtă să termine în grajdurile municipale!

Un altul însă, mai răutăcios:
— Ba nu; vrea să fie mai aproape de pușcărie, ca să nu fie plimbat mult prin oraș, cînd o fi să-l ducă acolo!

Meseriașii din Constanța

Locurile de casă

Am fost păcăliți pe toată linia serie Meseriașul Român, organ al Clubului central al meseriașilor, cu data de 24 Septembrie a. c.

„Noi, în buna noastră credință, am avut naivitatea să-i credem pe toți. Așa e în firea meseriașului român; deschide brațele tuturor, cînd i se spune o vorbă bună, dulce și dătătoare de speranță. I-am crezut, dar nu știam că avem în fața noastră lupi în piei de oi!”

Ar fi destul, să ne gîndim numai la păcălelile, ale căror victime au fost meseriașii din orașul nostru, pentru ca amărăciunea, căreia îi dă o expresiune atît de mohorîtă organul lor de publicitate, să nu pară exagerată.

În interesul cauzei însăși, vom stăruii din nou asupra unor detalii.

Acela, care în 1900, din cauza împotrivirii personale a d-lui General Manu, n'a putut căpăta Primăria Constanței, de la guvernul conservator de atunci, în 1904, grație insistențelor d-lui Tache Ionescu a căror justificare multă lume nu o găsește — a fost confirmat în scaunul de primar al acestui oraș. Dacă de datu aceasta curîntul protectorului d-lui Bănescu a avut trecere, aceasta se datorește numai situațiunii precare a actualei combinațiuni ministeriale. Lucrul e știut.

Venind ex primar, ori cît i s'ar fi slăbit facultățile intelectuale, totuși și-a dat seama de cîtă trăinicie s'ar putea bucura cine-va, care nici odată n'a avut o greutate morală, nici chiar materială, printre locuitorii acestui oraș; și atunci a căutat numai de cît să-și fabrice oameni. Primii la cari s'a gîndit, ca să-i moamească, au fost meseriașii.

Aceștia — nu vom spune ca Meseriașul Român, că au avut naivitatea — dar n'au avut pregătirea politică și socială necesară, pentru ca să miroase intenșiunile și ademenirile perversului, din capul unei situațiuni vremelnice și au fost expuși la batjocură, asupra cărora le-am atras la timp

